

KIZILTEPE TİCARET VE SANAYİ ODASI

NUSAYBİN TİCARET VE SANAYİ ODASI

IRAK ÜLKE RAPORU

2024

KIZILTEPE TİCARET VE SANAYİ ODASI

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
Coğrafi Konum	2
Siyasi ve İdari Yapı	2
Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi.....	3
Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
Temel Ekonomik Göstergeler.....	4
Ekonomik Yapı.....	4
3. DIŞ TİCARET	5
Genel Durum.....	5
İthalat	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	8
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	9

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Irak Cumhuriyeti
Nüfus	40.222.493
Dil	Arapça ve Kürtçe
Yüzölçümü	441.839 km ²
Başkent	Bağdat
Başlıca Şehirleri	Bağdat, Basra, Musul
Yönetim Şekli	Federal Parlamenter Demokrasi
Devlet Başkanı	Berhem Salih
Para Birimi	Irak Dinarı

Coğrafi Konum

Bir Ortadoğu ülkesi olan Irak, kuzeyden Türkiye, doğudan İran, güneydoğudan Basra Körfezi ve Kuveyt, güneyden Suudi Arabistan, batıdan da Ürdün ve Suriye ile çevrilidir. Türkiye ile 352 km, İran ile 1458 km, Ürdün ile 181 km, Kuveyt ile 240 km, Suudi Arabistan ile 814 km ve Suriye ile 605 km sınıra sahiptir.

Türkiye ve İran sınırına yakın bölgeleri dağlık, çoğunlukla da düzlük arazilerden oluşan Irak topraklarının %13'ü tarım alanı, %10'u otlak, %4'ü orman ve çalılıktır. Yine İran sınırında bataklıklar görülmektedir.

En yüksek yerleri Handran (2625 m.) ve Sincar Dağı (1500 m.)'dir. En önemli akarsuları kaynağı Türkiye'de olan Fırat ve Dicle nehirleridir.

Bölgelere göre değişiklik arz eden bir iklimi vardır. İç kesimlerde bulunan başkent Bağdat'ta yıllık sıcaklık ortalaması 23°C, yıllık yağış ortalaması ise 140 mm'dir. Basra şehrinde bu ortalamalar 24°C ile 171 mm.'dir. Bağdat'ta en sıcak aylar Temmuz ve Ağustos'tur. Bu aylarda en düşük ve en fazla sıcaklıklar ort. 24-43°C'dir. Bağdat'ta en soğuk ay 4-16°C ile Ocak'tır. Yağışın en az olduğu aylar 1 mm ortalama ile Haziran-Eylül iken en yüksek yağış ortalamasına sahip ay 28 mm ile Mart'tır.

Siyasi ve İdari Yapı

Irak 19 Mart 2003'te ABD önderliğindeki Uluslararası Koalisyon Güçleri tarafından işgal edilmiştir. Saddam Rejimi 9 Nisan 2003'te devrilmiştir. İşgal sürecinde ülke, 21 Nisan 2003'te oluşturulan ve geçici bir hükümet işlevi gören "Geçici Koalisyon İdaresi" tarafından 28 Haziran 2004 tarihine kadar yönetilmiştir.

Irak Geçici İdare Yasası'nın 4 Mart 2004'te yürürlüğe girmesinin ardından 28 Haziran 2004'te "Geçici Irak Yönetimi"nin iş başına geçmesiyle işgal dönemi ve yönetimi sona ermiştir. 30 Ocak 2005'te yapılan ilk seçimlerle, yeni anayasayı yapmakla görevli 275 sandalyeli geçiş süreci parlamentosu ve hükümeti oluşturulmuştur. Taslak anayasa 15 Ekim 2005'te düzenlenen bir

referandumla Anayasa olarak kabul edilmiştir. Kasım 2009'da seçim kanununda yapılan değişiklikle Temsilciler Meclisi'ndeki sandalye sayısı 325'e yükseltilmiştir.

Devlet başkanının idaredeki rolü büyük ölçüde semboliktir.

Irak, idari olarak 18 eyaletten oluşmaktadır. Bu eyaletler ve başkentleri (parantez içerisinde verilmiştir); Bağdat (Bağdat), Selahattin (Tikrit), Diyala (Bakuba), Vasit (Kut), Maysan (Amara), T.C. Ticaret Bakanlığı, 2021 3 Basra (Basra), Zi Kar (Nasiriye), Mutanna (Samava), Kadisiye (Divaniye), Babil (Hilla), Kerbela (Kerbela), Necef (Necef), Anbar (Ramadi), Nineve (Musul), Dohuk (Dohuk), Erbil (Erbil), Kerkük (Kerkük), Süleymaniye (Süleymaniye).

Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi

2005 yılında Erbil, Süleymaniye ve Duhok vilayetlerinden oluşan Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) teşekkül etmiştir. 2006 yılından bu yana Irak'taki diğer bölgelere göre sağlanan daha güvenli ve istikrarlı ortam sayesinde bu bölgede ticari ve ekonomik faaliyetlerde artan bir seyir gerçekleşmiştir. Nüfusu yaklaşık 4,5 milyon olan Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) 80.000 km kare alan kaplamaktadır. Bölgenin ekonomisi petrol, tarım ve turizme dayanmaktadır. Irak anayasasında tanınan bölgesel hükümet başkanlığı, parlamento ve bakanlıklar Merkezi Hükümete bağlı olarak çalışmaktadır.

Erbil 1.116.000 kişilik nüfusu ile Irak'ın en kalabalık 4. vilayeti, Süleymaniye ise 1.088.000 kişilik nüfusu ile Irak'ın en kalabalık 5. vilayettir.

Irak'ın toplam 143 milyar varillik petrol rezervinin 45 milyar varili bölgede bulunmaktadır. Ayrıca bölgede zengin doğal gaz rezervleri bulunmaktadır.

Ülkemizin Irak'a ihracatının %70'inin IKBY yönetimine bağlı Erbil, Dohuk ve Süleymaniye'ye gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. Yine müteahhitlik hizmetlerimizin %80'i IKBY yönetimindeki illerde gerçekleştirilmiştir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Petrol, Irak ekonomisinin dayandığı temel sektördür. Ham petrol ihracatı milli gelirin %60'ını, kamu gelirlerinin ise yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır.

Irak, dünyanın en düşük petrol ve gaz üretimi maliyetine sahip ülkelerinden birisidir. Ülkedeki petrol, göreceli olarak sığ kuyulardan çekilebilen çok büyük sahalarda bulunmaktadır. Irak'ın rezervlerinin üçte birinden daha fazlası yeryüzünün sadece 600 metre altındadır ve su ve birleşik doğal gaz birikintilerinin petrol rezervleri üzerinde yüksek basınç oluşturmamasından dolayı çok çabuk yüzeye çıkmaktadır. Bu nedenle, Irak petrolünün üretim maliyeti varil başına 1,50 dolarından daha az olabilmektedir. Bu üretim maliyeti, Suudi Arabistan'daki maliyetle eşit, diğer ülkelerden daha düşüktür.

Mevcut üretim seviyesinde kaç yıllık rezerv kaldığını göstermesi bakımından önem taşıyan rezerv-üretim oranı bazı tahminlere göre Irak'ta 150 yıldır ve bu rakam Orta Doğu ve Afrika bölgesindeki en yüksek orandır.

Ülkedeki ana petrol üretim bölgeleri, güneyde Kuzey ve Güney Ramallah ile kuzeyde Kerkük bölgesidir. Ham petrol Kuzey Irak'ta Baiji, Bağdat'ta Dora ve Basra'daki rafineri tesislerinde T.C. Ticaret Bakanlığı, 2021 4 işlenmektedir. Kısa ve orta vadede üretimin artırılabilmesi, daha küçük ve yerel bazda birleşmiş rafinerilerin kurulmasına bağlıdır. Yıllık ortalama petrol üretimi halihazırda 3 milyon varil düzeyindedir.

OPEC üyesi olan Irak'ın (tespit edilmiş) petrol rezervi 143 milyar varildir. Irak, rezerv itibarıyla, Venezuela, S. Arabistan ve İran'ın ardından, dünyanın dördüncü (4.) büyük petrol ülkesidir. En büyük petrol rezervi, güneyde Rumelia sahasında olup, 17 milyar varil düzeyindedir.

En büyük rafinerileri, Beji (kuzey), Beji (Selahaddin) ile Dora ve Basra'dır. Diğerleri ise Kerkük, Nejef, Samawa ile Haditha ve Kanakin'dir. Muftiah ve Gayirah küçük olanlardır.

Irak'ın en önemli ihracat kalemi petroldür. Petrolün %80'i Basra'dan, bakiyesi Kerkük-Ceyhan boru hattı üzerinden ihraç edilmiştir. (SOMO)

Petrol ihracatı halihazırda; güneyde Basra and Khor Al Amia Limanları ile kuzeydeki (Kerkük Ceyhan) boru hattı üzerinden (450 bin-500 bin varil/gün kapasite) yapılmaktadır.

Petrol ve petrol ürünleri ihracatında yetkili kurum Petrol Bakanlığına bağlı kuruluş olan SOMO'dur (state oil marketing organization).

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2019	2020	2021
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	230,14	178,11	196,27
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,4	-12,1	2,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	5,884	4,438	4,767
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-0,2	0,8	1
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	1,1	-12,6	-12,1
Nüfus (milyon)	39,12	40,13	41,18

Ekonomik Yapı

Irak, petrole dayalı bir ekonomik yapıya sahiptir. 140 milyar varillik ham petrol rezervleri ile dünyada 5. sırada yer alırken, günlük yaklaşık 4,4 milyon varilin üzerinde ham petrol üretimiyle OPEC üyeleri arasında Suudi Arabistan'dan sonra 2. sırada bulunmaktadır. Ancak, 1980'lerde Irak-İran savaşı, 1990'larda Kuveyt'in işgali üzerine başlayan uluslararası askeri harekât ve 2003 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri müdahalesinin dönüm noktalarını teşkil ettiği son 30 yılda, Irak ekonomisi oldukça istikrarsız bir yapı sergilemiştir. Çeşitli dönemlerde yürürlüğe konulan ekonomik ambargolar da Irak'ın küresel ekonomiyle bütünleşmesini güçleştirmiştir. Son olarak, 2014 yılında, DEAŞ terör örgütünün Irak topraklarının yaklaşık üçte birini işgal etmesinin ardından artan kamu harcamaları ve petrol fiyatlarındaki aşırı düşüş nedeniyle azalan kamu gelirleri Irak'ı büyük bir finansal krizin içerisine sokmuştur.

Irak'ta bulunan petrol arıtma istasyonları, petrol boru hatları, montaj fabrikaları, çimento ve demir-çelik fabrikaları, enerji santralleri devlete aittir. Irak'ta hemen her bakanlığa bağlı devlet (sanayi/ticaret/inşaat) şirketleri bulunmaktadır. Devlet, ülkenin ihtiyaçlarını bu şirketler kanalıyla temin etmektedir. Bir zamanlar 200 civarında bulunan bu şirketlerin sayısı 2017 itibarıyla az sayıdaki kamu-özel ortaklığındaki firmalar da dahil olmak üzere 80 civarında bulunmaktadır.

Irak özel sektör kuruluşları, finansman ve iş tecrübesi açısından yetersizdir. Özel sektörde marketler, dokuma tezgâhları, şehir içi nakliye, deri işleme atölyeleri, tamir-bakım-onarım atölyeleri, dikiş-nakış tezgâhları ve tarıma dayalı küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri bulunmaktadır. Hizmet sektöründe ise özel sektörün ağırlığı hissedilmektedir. Bu itibarla, Irak tüketim, ara ve yatırım mallarını büyük oranda ithal etmektedir. Türkiye, Çin ve İran, Irak'ın en fazla ithalat yaptığı ülkeler olarak öne çıkmakta olup, Irak pazarında Türk malı imajının ihracatta rakibimiz olan ülke mallarına göre yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Irak, en önemli petrol üreticisi ve ihracatçısı ülkelerinden biridir. Toplam ihracatının %97'sini petrol oluşturmaktadır. Petrol dışında en çok altın ve hurma ihraç etmektedir. Irak, önemli miktarda petrol ihracatıyla dış ticaretinde ciddi miktarda fazla vermektedir. Irak, sanayi malları üretimi çok kısıtlı bir ülke olduğundan hemen hemen tüm sanayi malları ihtiyaçlarını ithalat yolu ile karşılamaktadır.

Irak en çok Çin, Hindistan, G. Kore, ABD, İtalya, Yunanistan, Singapur ve Hollanda'ya ihracat yapmaktadır. BAE, İran, Çin ve Türkiye, Hindistan, G. Kore, ABD, Almanya ve Japonya en çok ithalat yaptığı ülkelerdir.

İthalat

Trademap'ten alınan bilgilere göre aşağıdaki tabloda 2020 yılında Irak'ın en fazla ithal ettiği ürün grupları yer almaktadır. Irak en fazla "Makineler, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar; parçaları", "Elektrikli makine ve teçhizat ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydediciler ve çoğaltıcılar, televizyon" ve "Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları" ithalatı gerçekleştirmektedir.

	Ürün	İthalat Değeri
Toplam		33.204.623
'84	Makineler, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar; parçaları	3.803.340
'85	Elektrikli makine ve teçhizat ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydediciler ve çoğaltıcılar, televizyon	3.246.840
'87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları	19.98.958
'73	Demir veya çelikten eşyalar	1.518.644
'39	Plastikler ve bunlardan mamul eşya	1.456.220
'94	Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, minderler ve benzeri pelüş mobilyalar;	1.356.982

	Ürün	İthalat Değeri
'30	Eczacılıkla ilgili ürünler	1.204.482
'19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacı ürünleri	952.338
'71	Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kaplama metaller	909.461
'61	Örme veya tiğ işi giyim eşyası ve giyim aksesuarları	873.469
'10	Hububat	840.331
'72	Demir ve çelik	754.917
'02	Et ve yenilebilir sakatat	643.993
'15	Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik yağlar;	621.191
'90	Optik, fotoğrafik, sinematografik, ölçme, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	606.957
'08	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; narenciye veya kavun kabuğu	584.429
'62	Örme veya tiğ işi olmayan giyim eşyası ve giyim aksesuarları	531.573
'69	Seramik Ürünler	521.651
'11	Değirmencilik sektörünün ürünleri; malt; nişastalar; insülin; buğday gluteni	476.924
'76	Alüminyum ve bunlardan mamul eşya	466.640
'96	Çeşitli imalat eşyaları	441.869
'40	Kauçuk ve bunlardan mamul eşya	437.291
'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; hayvansal kökenli yenilebilir ürünler,	430.287
'17	Şekerler ve şekerlemeler	424.199
'34	Sabun, organik yüzey aktif maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları,	415.402
'33	Uçucu yağlar ve reçineler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	414.501
'48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	412.185
'63	Diğer hazır tekstil ürünleri; setler; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri	411.212

Kaynak: Trademap

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere Irak'ın son 4 yılda ithalatını en fazla artırdığı kalemler “Seramik Ürünler”, “Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları” ve “Kauçuk ve bunlardan mamul eşya” kalemlerinde olmuştur.

Irak'ın ticaret yapmayı tercih ettiği ülkelerin ülkeye mesafesi ortalama 4.000 km civarında olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin Irak'ın tercih edilebileceği mesafede olduğu söylenebilir.

Aşağıdaki tablonun son sütununda ise Irak'ın ticaret yapmayı tercih ettiği ülke sayıları ortalamaları yer almaktadır. Bu sayı 1'e yakınlaştıkça sadece belli başlı ülkelerle ticaret yaptığını göstermektedir. Bu sayı 1'den uzaklaştıkça ise ticaretinde tercih ettiği ülke sayısının fazlaştığını göstermektedir. Tabloda yer alan sayılara göre Irak'ın ticarete tercih ettiği ülke sayısının fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'den ihracat yapmayı planlayan firmaların tercih edilme olasılıklarının yüksek olduğu söylenebilir.

	Ürün	2016-2020 İthalat Değişim (%)	Ticaret Yapılan Ülkelere Ortalama Uzaklık	Tercih Edilen Ülke Sayısı Oranları
TOPLAM		5	4303	0.19
'84	Makineler, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar; parçaları	3	5301	0.25
'85	Elektrikli makine ve teçhizat ve bunların aksam ve parçaları; ses kaydediciler ve çoğaltıcılar, televizyon	3	4900	0.28
'87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları	19	6035	0.17
'73	Demir veya çelikten eşyalar	8	4620	0.25
'39	Plastikler ve bunlardan mamul eşya	8	3590	0.3
'94	Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, minderler ve benzeri pelüş mobilyalar;	11	4257	0.45
'30	Eczacılıkla ilgili ürünler	4	3457	0.07
'19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacı ürünleri	16	2914	0.23
'71	Tabii veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kaplama metaller	6	1303	0.95
'61	Örme veya tığ işi giyim eşyası ve giyim aksesuarları	-2	4589	0.52
'10	Hububat	11	3784	0.51
'72	Demir ve çelik	2	2953	0.3
'02	Et ve yenilebilir sakatat	1	4046	0.32
'15	Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik yağlar;	-1	2446	0.37
'90	Optik, fotoğrafik, sinematografik, ölçme, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	8	5519	0.12
'08	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; narenciye veya kavun kabuğu	9	4161	0.3

	Ürün	2016-2020 İthalat Değişim (%)	Ticaret Yapılan Ülkelere Ortalama Uzaklık	Tercih Edilen Ülke Sayısı Oranları
'62	Örme veya tığ işi olmayan giyim eşyası ve giyim aksesuarları	-5	4428	0.48
'69	Seramik Ürünler	20	5630	0.59
'11	Değirmencilik sektörünün ürünleri; malt; nişastalar; inülin; buğday gluteni	-6	1209	0.98
'76	Alüminyum ve bunlardan mamul eşya	12	2977	0.31
'96	Çeşitli imalat eşyaları	3	2744	0.36
'40	Kauçuk ve bunlardan mamul eşya	13	5831	0.51
'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; hayvansal kökenli yenilebilir ürünler,	-6	2824	0.13
'17	Şekerler ve şekerlemeler	-5	9361	0.68
'34	Sabun, organik yüzey aktif maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları,	8	2740	0.23
'33	Uçucu yağlar ve reçineler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	8	3015	0.11
'48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	7	3464	0.27
'63	Diğer hazır tekstil ürünleri; setler; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri	8	5701	0.65

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

2014 yılında DEAŞ terör örgütünün Irak topraklarının yaklaşık üçte birini işgal etmesiyle ülkede can ve mal güvenliği ortadan kaybolmuştur. Ülkede yaşanan savaş, siyasi ve iktisadi istikrarsızlık, Irak'ın tek ihraç ürünü olan ve bütçedeki payı %90-95'i bulan petrolün fiyatının aşırı düşmesi kamu gelirlerinin azalmasına ve Irak'ın büyük bir finansal krize girmesine yol açmıştır. Tüm bunlar ülkede bulunan yabancı sermayenin de hızla ülkeyi terk etmesine neden olmuştur. BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı 2020 Dünya Yatırım Raporuna göre 2014-2019 döneminde Irak'ı terk eden yatırımlar 37 milyar dolara ulaşmıştır.

Diğer taraftan Dünya Bankası'nın Ocak 2018'de yayımladığı DEAŞ saldırılarından doğrudan etkilenen yedi eyaletteki (Bağdat, Babil, Anbar, Selahattin, Nineve, Kerkük, Diyala) hasar ve ihtiyaç tespitini içeren raporda toplam hasar ve zararın 45,7 milyar dolar tutarında olduğu belirtilmektedir. Rapora göre konut ve yerleşim alanları 16 milyar dolar, kültürel miras ve turizm alanında 858 milyon dolar, sanayi ve ticaret alanında 5,1 milyar dolar, tarım alanında 2,1 milyar dolar, altyapı alanında 7 milyar dolar, petrol ve doğalgaz sahalarında 4,3 milyar dolar, kamu yönetiminde 745 milyon dolar ve çevre alanında 73 milyon dolar hasar ve zarara uğramıştır.

Rapora göre, yedi eyaletin uğradığı zarar ve ziyanın karşılanabilmesi için gereken yatırım tutarı 88,2 milyar dolardır. Bunun 22,9 milyar dolarlık kısmına kısa vadede, 65,4 milyar dolarlık kısmına

ise orta vadede ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm hasar ve zararın giderilebilmesi için gereksinim duyulan yatırım miktarı konut ve yerleşim için 17,4 milyar dolar, kültürel miras ve turizm için 1,7 milyar dolar, sanayi ve ticaret için 10,6 milyar dolar, finans ve piyasalar için 9,3 milyar dolar, altyapı için 9,1 milyar dolar, petrol ve doğalgaz için 7,2 milyar dolar, kamu yönetimi için 1,4 milyar dolar ve çevre için 5,5 milyar dolar olarak öngörülmüştür.

Irak, yeniden yapılanma için ihtiyaç duyduğu finansmanı kendi imkanları ile karşılamaktan uzaktır. Dolayısıyla, yeniden imar için acil bir biçimde yabancı sermaye ihtiyacı içindedir.

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Aşağıdaki tabloda Türkiye'den Irak'a ihracat ve ithalat rakamları yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Görüldüğü üzere Irak'a gerçekleştirilen ihracat son 3 yılda 8 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Irak'tan ithalatı ise her sene artış göstermiş ve 2020 yılında en yüksek rakama ulaşmıştır.

	2018	2019	2020
İhracat (\$)	8.346.025.862	8.997.643.075	8.077.167.546
İthalat (\$)	1.420.433.371	2.517.521.666	8.103.501.701

2020 yılı içerisinde Irak ile Türkiye arasındaki ticari ilişkilere bakıldığında; Irak Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında bir önceki yılda olduğu gibi 4. Sırada yer alırken, ithalat yaptığı ülkeler arasında ise 7. Sırada yer almaktadır.

2019 yılı içerisinde Irak ile Türkiye arasındaki ticari ilişkilere bakıldığında; Irak Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında bir önceki yılda olduğu gibi 4. Sırada yer alırken, ithalat yaptığı ülkeler arasında ise 19. Sırada yer almaktadır.

2018 yılı içerisinde Irak ile Türkiye arasındaki ticari ilişkilere bakıldığında; Irak Türkiye'nin ihracat yaptığı ülkeler arasında bir 4. Sırada yer alırken, ithalat yaptığı ülkeler arasında ise 36. Sırada yer almaktadır.

ISIC	ISIC adı	İhracat Dolar
11	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	310.489.953
12	Hayvancılık	49.911.784
20	Ormancılık ve tomrukçuluk	5.272.981
50	Balıkçılık	761.105
101	Maden kömürü	862.706
102	Linyit	1.625
103	Turba(turb)	422.428
131	Demir cevheri	891.845
132	Demir dışı metal cevherleri	258
141	Kum, kil ve taşocakçılığı	1.555.922

ISIC	ISIC adı	İhracat Dolar
142	Başka yerde sınıflandırılmamış madencilik ve taş ocakçılığı	2.519.566
151	Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar	604.998.379
152	Süt ürünleri	63.016.254
153	Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta, nişastalı ürünler ve hazır hayvan yemleri	555.229.922
154	Diğer gıda maddeleri	604.828.637
155	İçecekler	35.720.533
160	Tütün ürünleri	73.839.773
171	Tekstil iplikçiliği ve dokumacılığı	32.151.591
172	Diğer tekstil ürünleri	187.635.949
173	Trikotaj (örme) ürünleri	56.282.287
181	Giyim eşyası (kürk hariç)	444.227.175
182	Kürk mamülleri	3.640
191	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası ve saraciye	5.776.852
192	Ayakkabı	63.211.951
201	Kereste ve parke	17.984.380
202	Ağaç ve mantar ürünleri; hasır vb.örülerek yapılan maddeler	95.066.485
210	Kağıt ve kağıt ürünleri	357.970.709
221	Yayım	1.119.868
222	Basım ve basımla ilgili hizmetler	2.186.084
223	Manyetik şeritli kartlar (ses kaydı yapılmış)	62.129
231	Kok fırını ürünleri	109.967
232	Rafine edilmiş petrol ürünleri	31.780.378
233	Nükleer yakıt	138.848
241	Ana kimyasal maddeler	100.408.016
242	Diğer kimyasal ürünler	445.942.061
243	Suni ve sentetik elyaf	4.380.324
251	Kauçuk ürünleri	35.035.984
252	Plastik ürünleri	470.882.664
261	Cam ve cam ürünleri	40.409.311
269	Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	130.444.393
271	Demir-çelik ana sanayi	440.362.577
272	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	130.731.190
281	Metal yapı malzemeleri, tanklar, sarnıçlar ve buhar kazanları	179.952.261
289	Diğer metal eşyalar	144.642.116
291	Genel amaçlı makineler	189.689.835
292	Özel amaçlı makineler	183.090.326
293	Başka yerde sınıflandırılmamış ev aletleri	85.734.211

ISIC	ISIC adı	İhracat Dolar
300	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	3.710.502
311	Elektrik moruru, jeneratör, trasformatörler	99.162.764
312	Elektrik dağıtım ve kontrol cihazları	59.445.177
313	İzole edilmiş tel ve kablolar	144.019.231
314	Akümülatör, pil ve batarya	27.281.058
315	Elektrik ampülü ve lambaları ile aydınlatma teçhizatı	10.324.970
319	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli teçhizat	6.699.321
321	Elektronik valf ve elektron tüpleri ile diğer elektronik parçalar	909.952
322	Radyo ve televizyon vericileri ile telefon, telgraf teçhizatı	1.525.107
323	Televizyon ve radyo alıcıları; ses ve görüntü kaydeden veya üreten teçhizat vb. ilgili araçlar	2.950.967
331	Tıbbi araç ve gereçler, ölçme, kontrol, test, seyrüsefer vb. amaçlı alet ve cihazlar	39.015.510
332	Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı	481.122
333	Saat	1.622.839
341	Motorlu kara taşıtları ve motorları	43.530.300
342	Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları	15.892.588
343	Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	48.445.037
351	Deniz taşıtları	844.444
352	Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonları	1.315.230
353	Hava ve uzay taşıtları	481.590
359	Başka yerde sınıflandırılmamış ulaşım araçları	2.587.503
361	Mobilya	473.721.861
369	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	903.084.945
514	Atık ve hurdalar	2.144.994
742	Mimarlık, mühendislik ve diğer teknik faaliyetler	22.722
749	Başka yerde sınıflandırılmamış, işlerle ilgili diğer faaliyetler	4.936
921	Sinema, radyo, televizyon ve diğer eğlence faaliyetleri	203.224
930	Diğer hizmet faaliyetleri	2.419
Yıl toplam		8.077.167.546

TÜİK'ten alınan yukarıdaki tabloda Türkiye'den Irak'a gerçekleştirilen ihracatın sektörlere göre dağılımı gösterilmektedir. Tabloya göre 2020 yılında en fazla ihracat hacmine sahip kalemlerin "Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler", "Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar", "Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta, nişastalı ürünler ve hazır hayvan yemleri", "Giyim eşyası (kürk hariç)" olduğu görülmektedir.